LAHDEN MUSEOT
Lahti City Museums

Alueellinen vastuumuseo
Fellmaninkatu 3 15110 Lahti Finland
etunimi.sukunimi@lahti.fi
lahdenmuseot.fi

Lausunto
D/5420/12.03.02.03/2026
3.11.2026

Hollolan kunta/ rakennusvalvonta

Viite: Lausuntopyyntö 6.10.2026

Asia: Rakentamislupa Kutajoen kartanon pikkunavetan kelloparvi, Hollola

Hollolan kunnan rakennusvalvonta on pyytänyt Lahden museoiden lausunnon lupahakemukseen, joka koskee Kutajoen kartanon (os. Kutajoentie 380 (kiinteistötunnus 98-415-1-321) vanhan pikkunavetan heinävintin käyttötarkoituksen muuttamista kokoontumistilaksi sekä siihen liittyvät pihajärjestelyjä.

Lahden museot / Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo lausuu 23.9.2026 päivätystä aineistosta pyydettynä lausuntonaan seuraavaa.

Arkeologinen kulttuuriperintö
Hankealue sijaitsee historiallisen kylätontin (muinaisjäännösrekisterin kohde *Kutajoki By*, 1000024020) ja rautakautisen asuinpaikan (*Kutajoki*, 98010042) alueella. Lisäksi sen läheisyydessä sijaitsee useita rautakautisten esineiden löytöpaikkoja (*Kutajoki 2*, 1000048209) sekä rautakautinen kalmisto/hautapaikka (*Kalliomaja*, 1000039676).

Kutajoen kylä mainitaan kirjallisissa lähteissä ensimmäisen kerran jo vuonna 1390. Varhaisin maakirjamerkintä on vuodelta 1539, jolloin kylässä oli yhdeksän tilaa. Kylätontin paikannus ja rajaus perustuvat arkistotutkimukseen, eikä niitä ole tarkastettu maastossa. Tästä syystä rajaus on suuntaa antava ja kohteen suojelustatus on *mahdollinen muinaisjäännös* (*E. Tikkala, P. Taipale ja E. Sorvari 2012: Päijät-Hämeen maakuntakaava. Historiallisen ajan muinaisjäännösten inventointi. Lahden kaupunginmuseo*). Hankealueella sijaitseva rautakautinen asuinpaikka (suojelustatus: *kiinteä muinaisjäännös*) löydettiin vuonna 2002 suoritetussa Hollolan Vesijärven rantaosayleiskaavan-alueen arkeologisessa inventoinnissa. Kahdesta kohtaa peltoaluetta poimittiin rautakaudelle ja keskiajalle ajoittuvia esineitä, muun muassa keramiikan kappaleita. Lisäksi muualtakin peltoalueelta tehtiin havaintoja, jotka viittaavat mahdolliseen rautakautiseen ja kenties myös kivikautiseen asutukseen (T. Sepänmaa 2002: *Hollolan Vesijärven rantaosayleiskaavan-alueen arkeologinen inventointi, kohde nro 9, s. 15 - 16*). Rautakautisen asuinpaikan rajaus perustuu pintalöytöihin, joten sitä on tulkittava suuntaa antavaksi (ks. oheinen karttaliite).

Aiemmin tehtyjen havaintojen perusteella on perusteltua olettaa, että suunnittelualueella on saattanut säilyä historialliseen kylätonttiin liittyviä, muinaismuistolain (295/1963) suojaamia rakenteita sekä esihistoriallisen asutuksen jäännöksiä, erityisesti alueen aiemmin muokkaamattomissa osissa.

Arkeologisen kulttuuriperinnön osalta navetan suunnitellulle käyttötarkoituksen muutokselle ei ole estettä. Mahdollisissa käyttötarkoituksen muutokseen liittyvissä maaperään kajoavissa töissä, kuten

LAHDEN MUSEOT
Lahti City Museums

Lausunto
D/3333/12.03.02.03/2026
3.11.2026

kaapeli- ja putkivedoissa, on kuitenkin otettava huomioon suunnittelualueella mahdollisesti sijaitsevat muinaismuistolain (295/1963) suojaamat muinaisjäännökset. Mikäli työt kohdistuvat alueen aiemmin muokkaamattomiin osiin, museo edellyttää riittäviä arkeologisia tutkimuksia ennen rakentamiseen ryhtymistä. Tutkimusten tulee käsittää vähintään arkeologinen tarkkuusinventointi sekä tarvittaessa kaivaustutkimuksia, mikäli inventoinnissa havaitaan viitteitä kiinteistä muinaisjäännöksistä.

Samat vaatimukset koskevat myös hankkeeseen liittyviä maaperään kajoavia pihajärjestelyjä, kuten pysäköintialueiden ja kulkuväylien rakentamista. Myös näillä alueilla on selvitettävä mahdollisten historialliseen kylätonttiin ja rautakautiseen asutukseen liittyvien jäännösten esiintyminen riittävin arkeologisin tutkimuksin ennen alueiden vapauttamista suunniteltuun rakentamiseen. Asemakarttaan merkitty läntinen pysäköintialue sijoittuu osittain tunnetun kiinteän muinaisjäännöksen, rautakautisen asuinpaikan, alueelle. Tällä alueella tehtäville arkeologisille tutkimuksille on haettava muinaismuistolain (295/1963, 11 §) edellyttämä kajoamislupa Museovirastolta.

Museolle toimitetusta lausuntopyynnöstä ei ilmene tarkemmin mitä pihajärjestelyt sisältävät. Käytettävissä olevien tietojen perusteella on myös vaikea arvioida, voidaanko hanke rinnastaa muinaismuistolain tarkoittamaan yksityisen maanomistajan pieneen rakennus- tai työhankkeeseen, jolloin valtio vastaisi arkeologisten tutkimusten kustannuksista. Suunniteltuun rakentamiseen, kajoamislupaan ja suoritettaviin arkeologisiin tutkimuksiin liittyen museo pitää tarpeellisena järjestää työneuvottelun, johon osallistuvat maanomistaja(t) ja/tai hankkeen edustajat, alueellinen vastuumuseo sekä Museovirasto. Neuvottelussa käsitellään suunniteltujen toimenpiteiden laajuus ja sijainti sekä sovitaan tarvittavien arkeologisten tutkimusten toteuttamisesta ja jatkotoimenpiteistä. Museo antaa hankkeesta uuden lausunnon työneuvottelun jälkeen. Museo pyytää luvanhakijaa ottamaan mahdollisimman pian yhteyttä neuvottelun järjestämiseksi.

Rakennettu kulttuuriperintö ja maisema
Kutajoen kartano sijaitsee valtakunnallisesti arvokkaalla maisema-alueella kohdenimellä *Hollolan kulttuurimaisemat* (VAMA 2021). Alue on myös maakunnallisesti arvokasta rakennettua kulttuuriympäristöä kohdenimellä *Kutajoki* ja kartano on alueen avainkohde (MARY 2024). Alueen arvojen kuvauksen mukaan *Kutajoen kylä ja kartano ovat keskeinen osa Hollolan vanhinta historiallista asutuskerrostumaa. Vanhat peltovainiot, rakennusten ryhmät sekä kiemurteleva tiestö muodostavat maisemallisesti tyypillisen kokonaisuuden. Kartanon liittyminen naisten vaateteollisuuden historiaan on erityinen arvo.*

Kutajoen kartano on alun perin ollut Pyhäjoen kartanon sivutila. Kartanot olivat Collinien omistuksessa 1900-luvun alkuun, jolloin Kutajoen kartano myytiin senaatille. Kartanon maat huutokaupattiin 1910-luvulla Lex Kallion myötä asuintiloiksi ja huvilatonteiksi. Kartanotila jaettiin kahtia 1920-luvun lopulla, ja siitä erotettiin Hovin tila. Kutajoen kartano sijaitsee pelloilta nousevan mäen laella ollen maisemassa hallitseva elementti.

LAHDEN MUSEOT
Lahti City Museums

Lausunto
D/3333/12.03.02.03/2026
3.11.2026

Nykyinen rapattu päärakennus rakennettiin vuonna 1951 palaneen päärakennuksen tilalle. Aikaisempien omistajien (Collin) aikaisista rakennuksista jäljellä on mansardikattoinen väentupa 1800-luvun lopulta, sekä kartanon pihapiiriä rajaava vuonna 1868 rakennettu kivinavetta, joka jaettiin vuonna 1926 tilojen kesken katkaisemalla rakennus kahtia. Nyt puheena oleva pikkunavetta on valmistunut 1910.

Kutajoen kartano on yleiskaavassa (2002) osoitettu maatilojen talouskeskuksen alueeksi merkinnällä AM/s. Alueen /s merkintä koskee maiseman, luonnonolojen tai kulttuurihistorian kannalta arvokkaita alueita rakennuksineen. Ympäristön tilaan vaikuttavia toimenpiteitä suorittaessa ja rakennettaessa on kiinnitettävä huomiota siihen, ettei alueen maisemallista, kulttuurihistoriallista tai luonnonolosuhteista johtuvia arvoja vaaranneta tai heikennetä. Pihapiirin rakennuksista työväen asuinrakennus on saanut yleiskaavassa merkinnän sr-2. Hollolan strategisessa yleiskaavassa (2020) Kutajoen kartanon työväen asuinrakennus on osoitettu mahdolliseksi rakennusperintökohteeksi.

Vanhaa pikkunavettaa koskevat muutokset eivät selviä lausuntopyynnön materiaalista. Aineistossa on mukana parvi- ja alakerroksen pohjapiirrokset, joista selviävät oviaukot, luiska, portaat sekä WC- ja saniteettitilat. Tämänhetkisestä tilanteesta ei ole aineistoa, johon mahdollisia muutoksia voi verrata. Jos rakennuksen julkisivuun on tulossa muutoksia, tulee suunnitelmat esittää museolle.

Asemapiirroksen mukaan pikkunavetan toiselle sivulle on tarkoitus sijoittaa bajamajoja 3–5 kpl. Kartano sijaitsee aivan Kutajoentien varressa ja tieltä on suora näkyvyys kartanon piha-alueelle, ja bajamajat näkyisivät myös tien suuntaan. Museon näkemyksen mukaan bajamajat eivät sovi arvokkaaseen pihapiiriin näkyvälle paikalle. Museo esittää, että WC-rakennelmille etsitään toinen, suojaisampi sijoituspaikka, ja ne maisemoidaan pihapiirin muihin rakennuksiin sopiviksi. Mikäli tupakointialue edellyttää katoksen tai muun vastaavan rakennelman toteuttamisen, tulee suunnitelmat hyväksyttää museolla.

Museolla ei ole rakentamislupaan muuta huomautettavaa.

Lahden museot / Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo

tutkimuspäällikkö	Liisa Koskelainen
arkeologi	Esko Tikkala
korjausrakentamisen asiantuntija	Ritva Ruponen
rakennustutkija	Satu Taivaskallio

Fellmaninkatu 3 15110 Lahti Finland
etunimi.sukunimi@lahti.fi
lahdenmuseot.fi

LAHDEN MUSEOT
Lahti City Museums

Lausunto
D/3333/12.03.02.03/2026
3.11.2026

Liitteet: Karttaliite

Tiedoksi: Museovirasto

Fellmaninkatu 3 15110 Lahti Finland
etunimi.sukunimi@lahti.fi

lahdenmuseot.fi

LAHDEN MUSEOT
Lahti City Museums

Lausunto
D/3333/12.03.02.03/2026
3.11.2026

Karttaliite

1. Lausuntopyynnön mukana toimitettu asemapiirros.

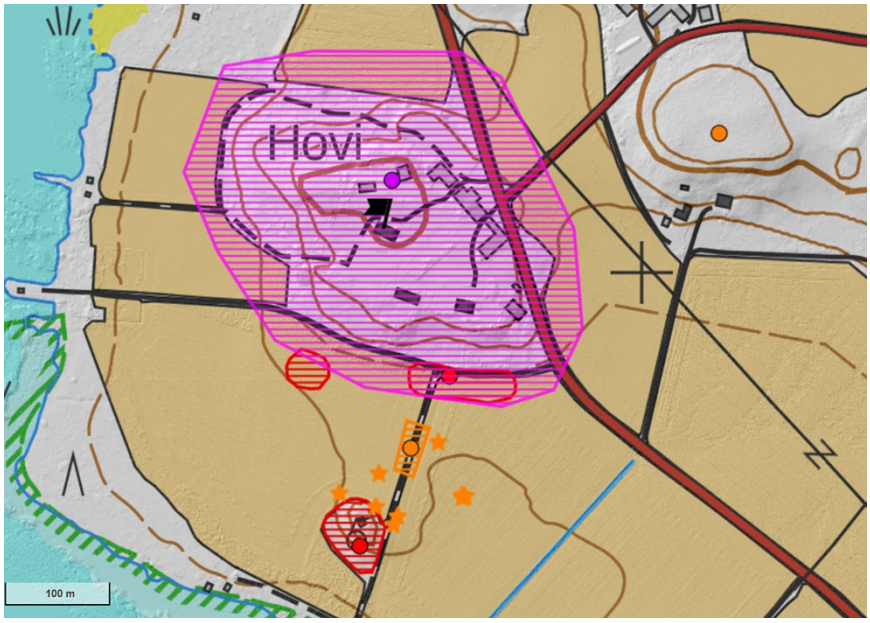

2. Ote muinaisjäännösrekisterin karttasovelluksesta. Kylätontin alue merkitty pinkillä rasterilla, punaisella rautakautiset kohteet ja oranssilla löytöpaikat.

Fellmaninkatu 3 15110 Lahti Finland
etunimi.sukunimi@lahti.fi

lahdenmuseot.fi